

Het programma is samengesteld met muziek van componisten die we dit jaar herdenken. William Byrd behoorde tot de grootste Europese musici van zijn tijd. Als organist van de Chapel Royal in London kreeg hij in 1575 toestemming van Elisabeth I voor het drukken en verkopen van muziek. Naast kerkmuziek schreef hij veel klaviermuziek. Meestal wordt deze op klavecimbel of aanverwante instrumenten gespeeld, maar Byrd zelf moet zijn muziek ook op orgel hebben gespeeld, vergelijkbaar met zijn tijdgenoten Sweelinck in Nederland en Frescobaldi in Italië.

De toccata wisselt virtuoos passagewerk met veel toonladders af met vocale homofone harmonieën. Met een paar toegevoegde klavierwisselingen is er zelfs ‘dubbelkorigheid’ te horen.

Op de dansen Pavan en Galiarda werd in de renaissance veel muziek geschreven. Erop dansen verdween eerder en zodoende stierf dit genre in zijn originele vorm in de vroege barok uit. De Pavan kenmerkt zich tot een rustige eenvoudige dans in 4-delige maatsoort. De beroemdste Pavan is het lied ‘Flow my tears’ van John Dowland. Byrd past in zijn Pavan ook veel muzikale affecten toe waardoor het veel weemoed krijgt. De Galiarda – met 3-delige maatsoort – is een snelle dans met veel meer sprongen.

Van Frescobaldi is bekend dat hij zonder al te veel moeite pedaalspel toevoegde terwijl hij dat niet noteerde. Bij de muziek van Byrd gaat dat ook prima.

Max Reger liet een enorm en magnifiek oeuvre na, waaronder voor orgel. Hij werd daarmee één van de grootste laatromantische componisten van zijn tijd. Hoewel hij katholiek was, schreef hij veel bewerkingen over Lutherse koralen. Beroemd zijn zijn grote koraalfantasieën. Opus 67 is een verzameling van kleinere koralen die op kleinere orgels ook goed uit de verf komen. De melodie van ‘Wachet auf’ wordt afgewisseld door bas en sopraan.

Nog meer ‘katholieke stijl’ op het protestantse paaslied ‘Zingt nu de Heer’. Albert de Klerk schreef in een milde maar originele en muzikale stijl. Na twee korte intonaties en het lied zelf, klinkt in variatie I het vers:

*Diep in de donkere aarde ging
‘t lichaam van onze Here
om als het woord der opstanding
levend terug te keren.*

Variatie II is een wiegenlied, waarschijnlijk omdat De Klerk het aan een kind opdroeg.

Van Eyken is relatief onbekend gebleven terwijl zijn composities van hoog niveau zijn. Ook was hij als speler beroemd. Het was Schumann die hem hoorde spelen in Rotterdam en daarover schreef in een brief aan de beroemde violist Joseph Joachim. Van Eyken studeerde in Leipzig op het door Mendelssohn opgerichte conservatorium. De invloeden van Mendelssohn zijn duidelijk te horen. Maar ook doen de slotmaten van het eerste deel mij denken aan de coda’s van de symfonieën van Schumann. Van Eyken grijpt je met het eerste thema van deel I meteen bij de kladden en wisselt dat af met een melodieuze 2^e thema. De zangerige melodie van het middendeel komt op het eind terug in de tenor met daarboven een in 16den genoteerde vrije melodie, geregistreerd met de mooie Waldflute van het Walckerorgel. De finale betreft een fuga waarbij het thema in het pedaal wordt gepresenteerd. Van Eyken noteerde heel precies welke melodielijnen gebonden en niet-gebonden gespeeld moesten worden. Het is niet moeilijk voor te stellen dat Van Eyken dergelijke technische uitdagingen als speler niet uit de weg ging...

Lemmens stond als Brussels orgeldocent aan de basis van een enorme groei en ontwikkeling van de Franse orgelcultuur in de 19^e eeuw door de beroemde Franse organisten Widor en Guilmant op te leiden. Zijn Fanfare is een kort werk met een zeer herkenbaar en aanstekelijk thema.